

αὐθις ὁ Φώτιος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, «οὐχὶ θορύβους ἀνεκινῶν, οὔτε βασιλικῆς ἐνοχλῶν ἀκοῆς, ἀλλὰ πανταχόθεν πεινόμενος καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος καταναγκάζομενος.»

Καὶ τοι ἀπήρесе βεβαίως τῇ Ῥώμῃ ἢ τοῦ Φωτίου ἑὸς πατριαρχεία, οὐχ ἤττον ἢ ἀναγνώρισις αὐτοῦ δὲν ἐβράδυνεν.

Τὸν παπικὸν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατείχε θρόνον Ἰωάννης ὁ ὀγδοὺς ἀπὸ τοῦ 872 διαδεχθεὶς Ἀδριανὸν τὸν Β'. Οὗτος ἀπελυόμενος ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους ὅπως ζητήσῃ βοήθειαν παρὰ τοῦ Βασιλείου. Τότε δὲ ἀντηλλάγησαν μεταξὺ Πατριάρχου καὶ Πάπα φιλικὰ γράμματα καὶ μετ' οὐ πολὺ σύνσυνδος οἰκουμενικὴ συγκροτεῖται τῷ 879, ἐν ἣ προήσαν 380 πατέρες ὧς καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα, Πέτρος ὁ Κροδινάλιος, Παῦλος καὶ Εὐγένιος.

Ἡ σύνοδος αὕτη ὑπῆρξε θρίαμβος διὰ τὸν Φώτιον, τὰ δὲ πρακτικὰ αὐτῆς ἐστὶν ἡ ἐπίσημος καθιέρωσις καὶ ἀναγνώρισις τῶν δογματικῶν καὶ προνομικῶν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ὑπὲρ ὧν ὁ ἀοιδίμος Πατριάρχης τοσοῦτον καὶ ἠγωνίσθη καὶ ἔπαθεν.

Ἄλλ' ἡ Ῥωμάνικα ἐκκλησία ἐπιδείξασα πρὸς στιγμὴν μετριοφροσύνην καὶ εἰλικρίνειαν ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ ὀγδοῦ, ἐπανέρχεται καὶ αὐθις εἰς τὰς αὐτὰς ἀξιώσεις ἐπὶ Μαρτίνου τοῦ Β'. τοῦ κατὰ τὸ 882 καθαιρέσαντος, ἀφορίσαντος καὶ ἀναθεματίσαντος τὸν Φώτιον, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ Ἀδριανοῦ τοῦ Γ' καὶ Στεφάνου τοῦ Ε'. Ἐκτοτε δὲ τὰ πράγματα συγχισθέντα ἔμειναν τετραρχημένα μέχρι τοῦ νῦν.

Τὸν Βασίλειον ἀποθανόντα διαδέχεται τῷ 886 ὁ τοῦ Φωτίου ἀγνώμων μαθητῆς Λέων ὁ σοφός, ὅστις ἀμέσως διὰ διατάγματος ἐξορίζει τὸν Φώτιον εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἀρμενικῶν τὴν ἐπιλεγομένην τοῦ Βόρδου. Αὕτη ἦτο ἡ τελευταία τοῦ ἀοιμότητος ἀνδρὸς ὑπεροχία καὶ τὸ τελευταῖον τῶν ἀγώνων αὐτοῦ στάδιον, καθότι καταβλήθεις ὑπὸ τοῦ γήρατος καὶ τῶν παθημάτων ἀπεθνήσκει κατὰ τὸ 891 μ. Χ. ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐξορίας αὐτοῦ παιδευθεὶς καὶ παιδεύσας καὶ προστεθεὶς τοῖς πατράσιν αὐτοῦ τοῖς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀγωνισαμένοις.

Ὁ Φώτιος ἐτελεύτησεν, ἀλλὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπιζῆ καὶ ἐπι